

Н. А. Марусяк,
к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID: 0000-0003-4427-2238
Н. А. Бак,
к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID: 0000-0003-3774-1745

DOI: 10.32702/2306-6806.2022.2.109

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗАГРОЗИ ЇЇ ВТРАТИ В СУЧАСНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

N. Marusiak,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance and Credit,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
N. Bak,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance and Credit,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE AND THREATS OF ITS LOSS IN THE MODERN ECONOMIC ENVIRONMENT

У статті досліджено особливості розкриття сутності фінансової безпеки підприємства з метою розвитку понятійного апарату фінансового менеджменту підприємства. Розглянуто підходи до трактування фінансової безпеки як складової економічної безпеки підприємства, самостійного об'єкту управління, детермінованого рівня фінансового стану, діяльності з управління ризиками, рівня збалансованості фінансових показників тощо. Визначено, що фінансова безпека на підприємстві характеризується таким фінансовим станом, за якого підприємство здатне протистояти вже існуючим та потенційним загрозам шляхом ефективного фінансового управління для забезпечення розвитку економічної діяльності підприємства. Узагальнення основних теоретичних підходів відповідно до сутнісних ознак фінансової безпеки є підґрунтям її впровадження на підприємствах. Обґрунтовано необхідність класифікації загроз фінансовій безпеці підприємства за місцем та джерелами виникнення, сферою походження, можливістю здійснення, тривалістю дії, ступенем важкості. Охарактеризовано види загроз відповідно до основних економічних тенденцій у країні. Їх ідентифікація необхідна для прийняття ефективних рішень для зменшення негативного впливу на фінансовий стан та економічний розвиток підприємств у сучасному економічному середовищі.

The article examines the interpretations features to the disclosure of the enterprise's financial security essence, which ensured the development of the conceptual apparatus of enterprise's financial management. Researchers' approaches to the interpretation of financial security as a component of enterprise's economic security, independent object of management, determined level of financial condition, risk management activities, the financial indicators level of balance, etc. are considered. It is noted that the financial security concept is multifaceted and has many features, so each researcher clarifies and expands the characteristics of financial security, so it is appropriate to take a comprehensive approach, according to which the financial security essence is characterized by financial condition under which the company is able to withstand existing and potential threats through effective financial management to ensure the enterprise's economic activity development. The main theoretical approaches generalization in accordance with the financial security essential features is the

basis for its provision in enterprises. The enterprise's financial security is threatened by various factors. In particular, damage to the entrepreneur's interests may be caused as a result of unfair actions of competitors; non-fulfillment by partners, customers, suppliers, customers of their obligations to pay for contracts, supply of goods, etc.; as well as crisis phenomena in the economy, unpredictable changes in market conditions, natural disasters, pandemics, emergencies, managerial incompetence, social tensions and, finally, adverse economic state policies. The necessity of threats classification to the enterprise's financial security by place and sources of origin, sphere of origin, possibility of implementation, duration of action, degree of severity is substantiated. The types of threats are characterized in accordance with the main economic and political trends in the country. Their identification is necessary to make effective decisions to reduce the negative impact on the financial condition and enterprises economic development in today's economic environment. Reducing the impact of threats will ensure an adequate level of financial security, and improving the financial condition, in turn, will strengthen financial security and increase the enterprise's efficiency.

Ключові слова: фінансова безпека підприємства, загрози фінансовій безпеці, фінансові ризики, фінансовий стан, фінансова стабільність.

Key words: financial security of the enterprise, threats to financial security, financial risks, financial condition, financial stability.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

В останні роки зростає роль формування системи фінансової безпеки на всіх рівнях, будь то макроекономічна безпека, безпека підприємств різних сфер і галузей діяльності чи безпека домогосподарств. Ця проблема залишається однією з основних і, відповідно, найбільш актуальних у сучасному нестабільному середовищі української економіки. З одного боку, всім зрозуміла важливість та необхідність забезпечення фінансової безпеки, а з іншого боку, дуже багато її аспектів перебувають за межею комплексного системного розуміння та ефективною практичною реалізацією.

Фінансова безпека підприємств є сьогодні об'єктом постійної і досить пильної уваги з боку власників і топ-менеджменту. Загрози активно проявляються в недовірі інвесторів і вкладників до фінансової системи, до системи підприємницького менеджменту, в консервативній політиці підприємців з позиції використання фінансових і страхових можливостей українського ринку. Макроекономічними загрозами для фінансової безпеки підприємств також є: обмежено сформована інфраструктура інвестиційного ринку в результаті його нерівномірного, нестабільного розвитку, що характеризується відсутністю різноспрямованих розвинутих кредитно-фінансових інститутів, низькою диверсифікацією ринку, нестабільністю законодавства, стримуючим формування механізму ринкової конкуренції в економічній сфері, відсутністю комплексного підходу до обліку та аналізу ризиків як державою, так суб'єктами економіки в цілому. До числа найважливіших мікроекономічних чинників, що діють на рівні конкретного підприємства, слід віднести некомпетентну, необережну політику з позиції реалізації системи фінансової безпеки, як з боку управлінського персоналу, так і з боку фахівців різних підрозділів.

Слід врахувати і не сформовану до сих пір ділову культуру, і високий рівень фінансових порушень в бізнесовій сфері, в зв'язку з чим, наприклад, нерідко спостерігаються свідомі дії по затримці погашення і неповернення дебіторської заборгованості з боку покупців. Крім того, можна відзначити небажання деяких підприємців проводити грамотну політику управління фінансовими ризиками в силу власної неграмотності або неможливості залучити фахівця в цій сфері. Все це підтверджує значущість розуміння поняття фінансової безпеки та необхідності чіткої ідентифікації загроз фінансової безпеки в сучасному економічному середовищі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематиці сутності фінансової безпеки, питанням її забезпечення на підприємстві присвячені дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, а саме: О.В. Ареф'єва, А. Берле, І.О. Бланк, О.І. Барановський, О. Вільямсон, А.С. Козак, А.О. Єпіфанов, Н.С. Краснокутська, Г.М. Коптева, О.В. Лиса, О.В. Суліденко, Г.О. Сукрушева, Г. Шіназі. Дослідженням загроз фінансової безпеки підприємства присвячені праці таких вчених: Ю.В. Біляк, Н.В. Галайко, С.Б. Довбня, В.О. Заросило, Х.І. Цвайг та ін.

Попри значні напрацювання, різноманітність наукових поглядів та певних теорій відносно поняття фінансової безпеки підприємства та її загроз, в економічній науці не існує цілісної системної концепції.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є узагальнення сутності поняття фінансова безпека підприємства та визначення можливих загроз її втрати для нейтралізації їх негативного впливу на фінансовий стан та розвиток підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасних умовах підприємству необхідно мати можливість успішно протистояти різним загрозам і ризикам: як вже існуючим, так і потенційним, здатим завдати шкоди його діяльності. Високий рівень фінансової безпеки є основним фактором здатності підприємства підтримувати основну стратегію розвитку. Цього досягти можна за фінансової стабільності та незалежності, злагодженості роботи на всіх рівнях і грамотному захисті фінансових інтересів підприємства.

Еволюція суспільного та економічного середовища постійно поповнюється різними благами та загрозами, що сприяє зростанню нестабільності на економічному ринку. Тому підприємствам доводиться постійно розробляти принципово нові шляхи виходу зі складних фінансових ситуацій для забезпечення фінансової безпеки.

Сутність самого поняття безпеки — економічної та фінансової, як однієї з її підсистем, полягає в якійсь характеристиці системи, яка забезпечує нормальні умови діяльності, відповідність розробленій стратегії, досягнення цілей, а також здатність протистояти різним загрозам, у разі їх виникнення, і швидко відновлювати втрачені економічні позиції [1, с. 89].

Ефективна економічна система покликана гарантувати не тільки стабільне функціонування підприємства на певний період, а й успішний розвиток підприємства в майбутньому. Кожне підприємство є життєво важливою складовою для суспільного розвитку, що забезпечує потреби споживачів і створює певний продукт. Підвищена увага до проблем безпеки підприємств виникла внаслідок зростання конкурентоспроможності на ринку і розвитку не завжди чесних методів конкурентної боротьби, а також недосконалої регулювання системи на державному рівні.

Поняття фінансової безпеки ґрунтується на грамотній стратегії розвитку в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз, врахуванні фінансової невизначеності, змін мікроекономічного характеру. В сучасному нестабільному економічному середовищі підприємство повинно оптимально співвідносити ризики і прибутки, приймати обґрунтовані рішення, запобігати можливим загрозам та забезпечувати досягнення стратегічних цілей.

Неможливо забезпечити стабільний розвиток підприємства без розробки стратегії та її впровадження. Крім того, діяльність будь-якого суб'єкта ринкової економіки буде успішна тільки в разі стабільного фінансового стану. Це в сучасній економіці досягається шляхом формування ефективної системи фінансової безпеки підприємства.

В економічній літературі відсутнє одностайне трактування дефініції "фінансова безпека підприємства". Так, О.В. Лиса умовно виділяє п'ять підходів до визначення поняття "фінансова безпека підприємства" [2]. Г.О. Сукрушева для формування власного визначення здійснила морфологічну оцінку шести підходів [3]. Н.С. Краснокутська, Г.М. Коптева при дослідженні його дефініції беруть до уваги сім підходів [4]. Розглянемо основні з них.

В основі першого підходу фінансова безпека підприємства розглядається як "важлива складова економічної безпеки, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта, яка відображається через систему критеріїв і показників його фінансового стану, що характеризуються збалансованістю фінансів, достатню ліквідністю активів і наявність необхідних резервів" [5, с. 97]. Як складник економічної безпеки фінансову безпеку розглядають також Л.А. Некрасенко, Ю.М. Рибалко, О.І. Судакова, І.В. Чебісова, Є.М. Іванишина.

Фінансову безпеку як самостійний об'єкт управління визначають О.В. Ареф'єва, Є.К. Бондаренко, О.С. Журавка, В.І. Мунтян, Ю.Б. Кракос, Т.Б. Кузенко та інші. За їх підходом фінансова безпека — це "здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, зокрема й фінансову діяльність, ефективно і стабільно шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та невілювати вплив ризиків" [6, с. 25]. Зустрічається характеристика фінансової безпеки як результату управління, тобто "стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат по цінних паперах підприємства, а також курсової вартості його цінних паперів" [7, с. 23].

Прихильник іншого підходу, І.О. Бланк стверджує, що "фінансова безпека підприємства являє собою кількісно та якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних та потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, пара-

метри якого визначаються на основі його фінансової філософії та створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному та перспективному періодах" [8, с. 24]. На думку О.І. Барановського, "фінансова безпека підприємства — це рівень забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення його потреб і виконання наявних зобов'язань, які характеризуються збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю відвернути зовнішню фінансову експансію, забезпечити фінансову стійкість (стабільність), ефективне функціонування та економічне зростання" [9]. Тобто автори визначають фінансову безпеку підприємства як фінансовий стан, що характеризується стійкістю до загроз.

Водночас має місце думка інших дослідників, відповідно до якої "фінансову безпеку підприємства визначають як діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва та зростання його власного капіталу в поточній і стратегічній перспективі" [3].

Також у багатьох працях трапляється підхід, за яким фінансову безпеку розглядають як процес досягнення певного стану. Зокрема, "цілеспрямований багаторівневий процес, який включає сукупність методів, ресурсів, важелів по забезпеченню захищеності фінансових інтересів суб'єкта господарювання від деструктивного впливу зовнішніх і внутрішніх фінансових загроз формуванню рівноваги підприємства в поточній і стратегічній перспективах за умов конкурентного середовища" [11].

Цікавим є розуміння Г. Шиназі, що визначає фінансову безпеку підприємства як "здатність сприяти та розширювати економічні процеси корпорації, управляти ризиками діяльності та нівелювати їх наслідки. Більше того, категорія фінансової безпеки — така категорія, яка характеризується ознакою неперервності у часі: вона може лише видозмінюватися як похідна сукупності всіх елементів категорії фінанси" [11, с. 34—35].

Як комплексне поняття фінансову безпеку підприємства трактують І.В. Нартова та Я.О. Кіріченко. Тобто вона характеризує такий фінансовий стан, за якого забезпечується, по-перше, збалансованість та якість сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, що використовуються підприємством; по-друге, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз; по-третє, здатність фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; по-четверте, ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи [12].

Узагальнюючи вищенаведені підходи, можна зазначити, що поняття є багатограним та має безліч ознак, кожен дослідник уточнює та розширює сутнісні характеристики фінансової безпеки. Тому доречним є комплексний підхід, згідно з яким фінансова безпека підприємства характеризується здатністю підприємства забезпечити такий фінансовий стан, за якого воно в змозі протистояти вже існуючим та потенційним загрозам шляхом ефективного фінансового управління для забезпечення розвитку економічної діяльності підприємства.

Політична та економічна нестабільність у країні, подорожчання енергетичних ресурсів та інші фактори становлять суттєву загрозу фінансовій безпеці вітчизняних підприємств, особливо реального сектору економіки. Вони не отримують фінансовий результат, що був запланований за сталих умов функціонування. Також за високої конкуренції бувають ситуації, коли прибутковість бізнесу відносно висока, але існують певні ризики: наприклад, більш потужному супернику не складе труднощів поглинути підприємство. З іншого боку, чим вище темп зростання і розвитку, тим більше підприємство стає залежним від фінансування ззовні, а це загрожує втратою фінансової стійкості, само-

стійності і контролю в управлінні підприємством. Тому важливо вчасно виявляти потенційні загрози, розробляти заходи щодо забезпечення фінансової безпеки, а також досягнення стійкості підприємства в довгостроковій перспективі.

Фінансовій безпеці підприємства загрожують різноманітні фактори. Зокрема, збитки інтересам підприємця може бути завдано в результаті недобросовісних дій конкурентів; невиконання партнерами, замовниками, постачальниками, клієнтами своїх зобов'язань щодо оплати контрактів, постачання товарів тощо; а також кризових явищ в економіці, непередбачуваних змін кон'юнктури ринку, стихійних лих, пандемій, надзвичайних подій, управлінської некомпетентності, соціальної напруженості і, нарешті, несприятливої економічної політики держави.

Формування системи забезпечення фінансової безпеки на підприємстві не можливо без ідентифікації безлічі різноманітних загроз, які виникають у процесі господарської діяльності.

Загроза фінансової безпеки підприємства — поняття неоднозначне, для виділення конкретних загроз необхідно проводити їх класифікацію за різними критеріями. Вибір критеріїв залежить від цілей і особливостей процедури забезпечення фінансової безпеки. Загрози фінансовій безпеці підприємства характеризуються широким спектром видів. З метою їх повної ідентифікації розглянемо класифікацію загроз фінансовій безпеці підприємства.

Основна класифікація загроз пов'язана з їх місцем виникнення. За цією ознакою ідентифікують зовнішні і внутрішні загрози. Зовнішні загрози, як правило становлять більшу небезпеку так, як не піддаються виявленню і прогнозуванню. Якщо вони вчасно ідентифіковані, можливо лише зменшити їх негативний вплив і врахувати у фінансово-господарській діяльності. Останнім часом активзувалося безліч зовнішніх загроз пов'язаних з нестабільністю політичної ситуації, інвестиційним кліматом, карантинними обмеженнями, природними катаклізмами та зростанням цін на енергоносії. В загальному, можна об'єднати зовнішні загрози у певні блоки, що формуються державними структурами та кредиторами, кримінальними елементами, конкурентами тощо.

Водночас нейтралізація внутрішніх загроз належить до компетенції фінансового менеджменту підприємства. Професор В.О. Заросило пропонує ділити їх на кілька рівнів. "До першого рівня він відносить організаційні ризики, як-от: некваліфіковане управління підрозділами і підприємствами в цілому, низька дисципліна праці, розголошення інформації, яка становить комерційну таємницю і впливає на стан фінансової безпеки. До другого рівня — недоліки у плануванні та стратегії діяльності підприємств: це помилки у стратегічному плануванні, некваліфікована маркетингова політика, прорахунки в ціновій політиці, неефективна робота внутрішнього аудиту та інших перевірок, непродумані угоди, які впливають на фінансову безпеку. До третього рівня відносяться технічні причини виникнення загроз для фінансової безпеки: слабе технічне забезпечення підприємств, відсутність як планів, так і практичних кроків щодо модернізації, застарілі технологічні процеси, перевищення витрат газу, електричної та інших видів енергомістких матеріалів" [13, с. 18].

Сфера походження також є ознакою, що допомагає ідентифікувати загрози. Вони можуть бути економічними, виробничими, соціальними та законодавчими. Найбільш поширеними загрозами є загрози економічного характеру. До них відносяться брак інвестицій і фінансових ресурсів, труднощі у їх залученні; відсутність ліквідних резервів; необґрунтованість програм і проектів; відсутність достовірної інформації про стан ринку; обмежений ринок збуту; низький рівень фінансового менеджменту, і, як наслідок, відсутність фінансового планування. Щодо соціальних, то це насамперед

низька купівельна спроможність населення, звичаї, традиції, вподобання певних верств населення.

Виокремлюють також загрози об'єктивні та суб'єктивні, такий їх поділ зумовлений джерелами виникнення. Об'єктивні загрози виникають без участі та волевиявлення суб'єктів економічної системи. Суб'єктивні — навмисні або ненавмисні дії людей, органів влади або державних організацій, фінансових установ; конкурентів, злочинних організацій та інше, що впливають на економічні відносини підприємства з іншими учасниками ринку.

За можливістю здійснення загрози фінансовій безпеці підприємства можна поділити на реальні та потенційні. "Реальні загрози існують об'єктивно в досліджуваній період часу або з достатньо великою ймовірністю здатні виникнути в наступні періоди, тобто їх реалізація є неминучою. Потенційні загрози можуть настати під час реалізації певних суб'єктивних чи об'єктивних умов" [14, с. 183].

Загрози можуть мати різну тривалість дії, тому виділяють тимчасові і постійні. Тимчасові загрози виникають впродовж певного обмеженого періоду часу, а постійні, відповідно, протягом усього часу функціонування підприємства та фактично усунути їх не можливо.

За таким критерієм, як ступінь важкості можна ідентифікувати загрози з високою, значною, середньою і низькою тяжкістю наслідків. Загрози з високою важкістю призводять до різкого погіршення фінансового стану підприємства, що може зумовити припинення його діяльності. Значний рівень тяжкості наслідків впливу загроз передбачає можливість нанесення підприємству значних фінансових втрат, які в подальшому негативно вплинуть на його фінансову результативність і усуваються впродовж тривалого часу. Середній ступінь важкості означає, що подолання наслідків впливу загроз вимагає витрат але здійснюється впродовж короткого періоду. Наслідки впливу загроз з низьким ступенем важкості істотно не впливають на поточну діяльність підприємства та його стратегію розвитку.

Деякі науковці виокремлюють загрози, що виникають на різних етапах господарської діяльності підприємств. Виділяють загрози, які виникають на початку підприємницької діяльності, під час функціонування підприємств, етапі виробництва продукції, етапі перевезення продукції, етапі реалізації та збуту продукції, та етапі фінансових розрахунків. Наприклад, реєстрація підприємства може бути пов'язана із корупційними діями чиновників при реєстрації підприємств чи надання дозволів. Вже при функціонуванні підприємства — це можуть бути технологічні та інші проблеми, пов'язані з виробництвом, та інші дії, що загрожують фінансовій безпеці підприємств. На етапі транспортування продукції загрозами для фінансової безпеки можуть бути не добросовісне виконання всіх умов перевізниками, псування товарів і матеріалів. Загрозами для фінансової безпеки на етапі реалізації продукції можуть бути крадіжки, не виконання договорів, відмова від замовлень, заниження цін, невчасний розрахунок за реалізовану продукцію.

Визначити всі види загроз для фінансової безпеки підприємства практично неможливо, одних може не бути на початковому етапі але вони виникають у процесі діяльності підприємств. Для розроблення форм і методів протидії загрозам необхідна їх якісна ідентифікація та визначення їх впливу на фінансову безпеку підприємства.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Складність поняття та широта сутнісних ознак фінансової безпеки зумовила розробку різних підходів до трактування його сутності. Його розглядають як складову економічної безпеки підприємства, як само-

стійний об'єкт управління, як детермінований рівень фінансового стану, як діяльність з управління ризиками, як рівень збалансованості фінансових показників тощо.

Узагальнюючи сутність фінансової безпеки підприємства, можна стверджувати, що вона визначається фінансовим станом, за якого підприємство здатне протистояти вже існуючим та потенційним загрозам шляхом ефективного фінансового управління для забезпечення розвитку економічної діяльності підприємства. Для забезпечення фінансової безпеки підприємства у сучасному економічному середовищі варто класифікувати загрози відповідно до місця та джерела виникнення, сфери походження, можливості здійснення, тривалості дії, ступеня важкості. Така їх ідентифікація необхідна для прийняття ефективних рішень щодо нейтралізації негативного впливу на фінансовий стан та стійкість економічного розвитку підприємства.

Література:

1. Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 1 (91). С. 98—103.
2. Лиса О.В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання в сучасних умовах. Економічний аналіз: збір. наук. праць. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ "Економічна думка", 2016. Т. 26. № 1. С. 58—64.
3. Сукрушева Г.О., Коляда К.В. Теоретична сутність фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки. 2018. Вип. 23. С. 560—562.
4. Краснокутська Н.С., Коптева Г.М. Дефініція поняття "фінансова безпека підприємства": основні підходи та особливості. Бізнес Інформ. 2019. № 7. С. 14—19.
5. Козак Л.С., Багровецька І.В. Концептуальні та методичні засади формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. Економіка і управління. 2008. № 13. С. 97—101.
6. Єпіфанов А.О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. 295 с.
7. Кириченко О.А., Кудря І.В. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи. Інвестиції: практика та досвід. 2009. № 10. С. 22—26.
8. Бланк І.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. К., Эльга, Ника-Центр, 2004. 784 с.
9. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні. Методологія оцінки та механізми забезпечення. К.: КНТЕУ, 2004. 759 с.
10. Сусіденко О. В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика: монографія. Київ: ЦУЛ, 2015. 128 с.
11. Garry J. Schinasi. Defining Financial Stability. IMF Working Paper Series. 2004. WP/04/187. Pp. 1—16.
12. Нартова І.В., Кіриченко Я.О. Сутність дефініції "фінансова безпека" та суміжних категорій і понять. URL: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Economics/3_102433.doc.htm
13. Заросило В.О. Загрози фінансовій безпеці та їх класифікація. Наукові праці МАУП. 2017. Вип. 52 (1). С. 17—22.
14. Цвайг Х.І., Галайко Н.В. Загрози фінансовій безпеці підприємства та шляхи їх усунення. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 11. С. 181—185.

References:

1. Arefieva, O. V. and Kuzenko, T. B. (2009), "Economic bases of formation of financial component of economic security", Aktualni problemy ekonomiky, vol. 1 (91), pp. 98—103.
2. Lysa, O.V. (2016), "Financial security of economic entities in modern conditions", Ekonomichniyi analiz: zbir. nauk. prats, vol. 26, no. 1, pp. 58—64.

3. Sukrusheva H. O. and Koliada, K. V. (2018), "Theoretical essence of financial security of a business entity", Naukovi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho. Ekonomichni nauky, vol. 23, no. 1, pp. 560—562.

4. Krasnokutska, N. S. and Koptieva, H. M. (2019), "Definition of the concept of "financial security of the enterprise": basic approaches and features", Biznes Inform, vol. 7, pp. 14—19.

5. Kozak, L. S. and Bahrovetska, I. V. (2008), "Conceptual and methodical bases of formation of the mechanism of maintenance of financial safety of the enterprise", Ekonomika i upravlinnia, vol. 13, pp. 97—101.

6. Yepifanov, A. O. (2009), Finansova bezpeka pidpriemstv i bankivskykh ustanov: monohrafiia [Financial security of enterprises and banking institutions]. SHEI "UAB NBU", Sumy, Ukraine.

7. Kyrychenko, O. A. and Kudria, I. V. (2009), "Improving the management of financial security of enterprises in times of crisis", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 10, pp. 22—26.

8. Blank, I. A. (2004), Upravlenie finansovoy bezopasnost'yu predpriyatiya [Enterprise financial security management], Nika Center: Elga, Kyiv, Ukraine.

9. Baranovskiy, O. I. (2004), Finansova bezpeka v Ukraini. Metodolohiia otsinky ta mekhanizmy zabezpechennia [Financial security in Ukraine. Assessment methodology and security mechanisms], KNTEU, Kyiv, Ukraine.

10. Susidenko, O. V. (2015), Finansova bezpeka pidpriemstva: teoriia, metody, praktyka: monohrafiia [Financial security of business: theory, methods, practice: monograph], TsUL, Kyiv, Ukraine.

11. Schinasi, G. J. (2004), "Defining Financial Stability", IMF Working Paper Series. WP/04/187, pp. 1—16.

12. Nartova, I. V. and Kirichenko, Ya. O. (2012), "The essence of the definition of "financial security" and related categories and concepts", available at: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Economics/3_102433.doc.htm (accessed 2 February 2022).

13. Zarosylo, V. O. (2017), "Threats to financial security and their classification", Naukovi pratsi MAUP, vol. 52 (1), pp. 17—22.

14. Tsvaih, Kh. I. and Halaiko, N. V. (2016), "Threats to the financial security of the enterprise and ways to eliminate them", Prychornomorski ekonomichni studii, vol. 11, pp. 181—185.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2022 р.

www.economy.nauka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73